

rapporten opgesteld hadden, richtlijnen waren aangegeven die inderdaad afgestemd waren op de immense taak die de Verenigde Staten op zich zouden nemen indien zij binnen enkele jaren de *Wehrmacht* te lijf wilden gaan.

Op 25 september '41 kreeg Roosevelt de dikke bundel rapporten voorgelegd. Zij bevonden zich in een map met de trotse titel '*Victory Program*'. De president maakte van de gegevens gebruik toen hij in november het Congres om machtiging vroeg voor uitgaven die op de eerste fase van het *Victory Program* betrekking hadden. Het is mogelijk dat de rapporten zelf bij die gelegenheid, uiteraard op voorwaarde van strikte geheimhouding, onder de aandacht gebracht zijn van leden van het Huis van Afgevaardigden en van de Senaat.

Zij werden, met luide kreten van verontwaardiging, op 4 december volledig gepubliceerd door een groep isolationistische dagbladen waarvan *The Chicago Tribune* de belangrijkste was.¹

Pearl Harbor

Het is hier niet de plaats om dieper in te gaan op de structuur van de Japanse samenleving en op de doelen die de Japanse politiek in de eerste decennia van deze eeuw nastreefde; wij zouden daar aandacht aan willen besteden in het deel van ons werk dat aan Nederlands-Indië gewijd wordt. Voldoende dunkt het ons wannecr wij nu opmerken dat de militaristische en chauvinistische krachten in Japan die men vooral in elkaar beconcurrerende hechte *clans* van officieren van het Japanse leger en van de Japanse marine kon aantreffen, na de eerste wereldoorlog en vooral in de jaren '30, Japan een onaantastbare positie wensten te geven in geheel Oost- en Zuidoost-Azië. Vandaar de bezetting van Mandsjoerije (1931), vandaar ook de grootscheepse ope-

veel ging naar de marine en naar het *Marine Corps* toe, veel ook naar Engeland en de Sowjet-Unie. Niet alleen het Amerikaanse leger viste vaak achter het net maar vooral ook Nederlands-Indië dat bij de Amerikaanse wapenindustrie omvangrijke orders geplaatst en zelfs al betaald had, doch slechts weinig afgeleverd kreeg. '*No better example of 'too little and too late' could be chosen than the case of the Netherlands Indies*', schreven twee Amerikaanse historici in 1955 (*United States Army in World War II*) R. Leighton en R. W. Coakley: *Global Logistics and Strategy 1940-1943*, p. 115). Wij komen hier in deel II van ons werk op terug.

¹ De oorsprong van deze indiscretie is nimmer opgehelderd. Roosevelt heeft een onmiddellijk onderzoek gelast maar hij liet dit na Pearl Harbor afbreken omdat hij voortzetting strijdig achtte met de nationale eendracht.